

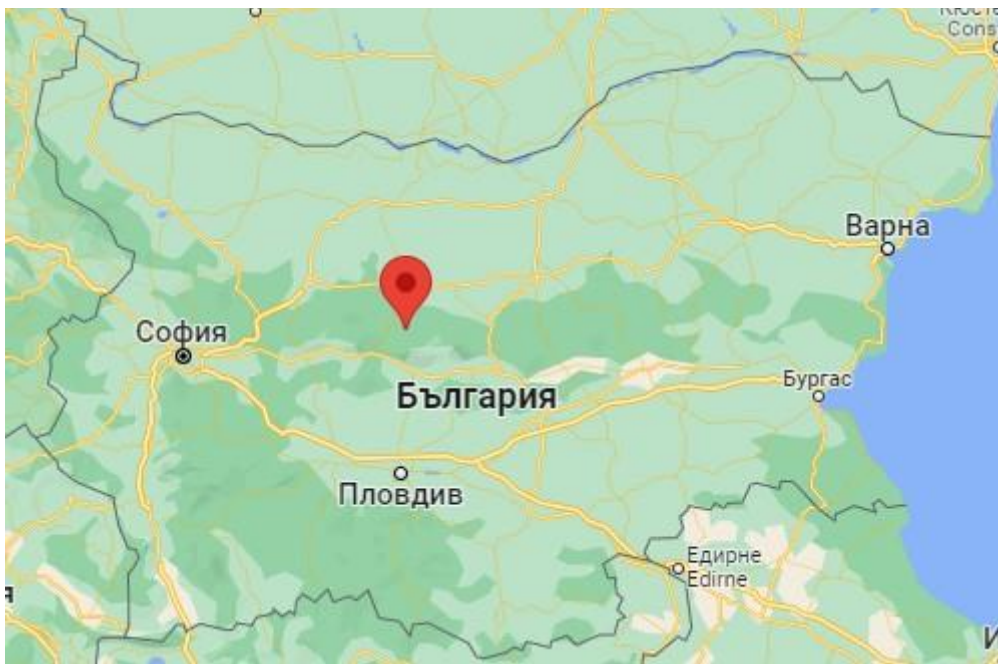
Пещера Куманица

Пещерата Куманица се намира в източния дял на Троянския Балкан в резерват [„Стенето”](#) - на левия географски бряг на река Куманица, в най-тясната и живописна част на каньона, над красивия водопад Големия Казан. Първото проникване и картиране на пещерата е направено през 1962 г. от пещерници от софийския Студентски пещерен клуб „Академик”, като проучването ѝ продължава и до днес. В момента общата дължина на галериите е 1656 м, а денивелацията – 104 м. Входът на пещерата е разположен едва един метър над нивото на реката и е с размери 2,5 x 2,5 м. През пролетта, когато се топят снеговете или при проливни дъждове, проникването е невъзможно, защото една част от огромното количество вода, която протича през каньона, влиза през него и през други по-малки губилища.

През двете основни галерии на пещерата протичат реки, които се сливат. Тази, която започва от входа, при сухо време е малка, а може даже и да пресъхне. Вътрешната река, която идва от сифона, е голяма - с дебит около 300- 400 л/сек и се предполага, че една част от основните ѝ води идват от масива (вероятно – “Поин дол”), а друга част - от по-горни губилища на река Куманица. При повече вода праговете дори и в началото на пещерата се превръщат в трудни за преминаване водопади. Има и горен етаж, който все още не е напълно проучен. Основното ѝ развитие следва пътя на подземните реки и ни превежда през прагове, водопади, големи зали, галерии, обкичени с чудно красиви образувания – натечи, драперии, сталактити, сталагмити, сталактони, синтрови езера и прегради. На много места галерията се раздвоява – едната, изпълнена с красиви образувания, а другата – почти изцяло - от водите на подземната река. Основната галерия завършва с дълбоко езеро и сифон. Водите на пещерата излизат през карстовия извор Куманица на около 4 км от входа ѝ. Те са каптирани и водоснабдяват Плевен, Ловеч и Троян. Куманица все още не е проучена напълно и не е изцяло установен пътят на основната подземна река и на някои от притоците ѝ.

Досега от обитателите ѝ се установени представители на мокриците, перлите, ручейниците, бръмбарите, паяците - сенокосци, а многоножката *Anamastigona alba* е троглобионт – ендемит за Куманица и Птичата дупка.

В подземната река е намирана и балканска пъстърва, попаднала отвън. Поради непостоянния си воден режим, разнообразния си характер и опасността при изобилен валеж от рязко повишаване нивото на подземните води, пещерата е сред трудните за проникване у нас. Допуска се изследването ѝ от спелеолози и то само след предварителното му съгласуване с МОСВ и Дирекцията на Национален парк „Централен Балкан”. Нарушителите подлежат на санкции, още повече, че пещерата попада в санитарно-охранителната зона на извора, използван за водоснабдяване на няколко големи населени места.

Източник: [Национален парк Централен балкан - сайт](#)